Milliyet Türkiye İller Ansiklopedisi

ADANA 2

- «Adana büyük bir şehir değil, büyük bir köydür» derler
- Modern binalarında, gecekondu ve tarla çadırlarında pamuğun izi vardır
- Adana portakal bahçeleri ile de doludur.

PAMUK İŞÇİSİ, PAMUK ÇİFTÇİSİ, PAMUK TÜCCARI VE PAMUK SANAYİCİSİ...

ALTAN ÖYMEN

ADANA'ya gideceksenız şunu unutmayın:
Adana demek, en başta "**pamuk**" demektir.

İşçisi pamuk işçisidir... İşvereni pamuk çiftçisi, pamuk tüccarı, sanayicisi...

Kamyonlarının yükü de genellikle "**pamuksal**"dır. Pamuk toplayıcısı, pamuk balyası, çırçır, iplik, dokuma, tekstil, pamukyağı...

Şehir pamukla hareketlenir... Eylülde, ekimde ürünün toplanıp paraya çevrilmesiyle... Ev kiraları yıllıktır, o zaman ödenir. Çarşıda alışveriş o zaman canlanır... Lokantalar, gazinolar, eğlence yerleri de...

"**Adana büyük bir şehir değil, büyük bir köydür**" derler. O dağınık "köy"ün modern binalarının görkeminde de , gecekondularının ve tarla çadırlarının görüntüsünde de pamuğun izi vardır. Onu olanaklarla kullananların elinde "**beyaz altın**". Doğu ve Güney Doğu'dan kamyon kamyon gelenlerin elinde "**asgarî ücret**"tir pamuk...

Adana'da pamuğun ekilişini, çapalanıp toplanmasını **Adanalı Yaşar Kemal**'in romanlarından okumalıdır. Şehire getirilip çırçır fabrikasında işlenmesini **Adanalı Orhan Kemal**'in romanlarından... Onun iplik ve dokuma haline getirilip değerlendirilmesini de —Kayseri de doğsa da— **Adanalı Hacı Ömer Sabancı**'nın hayat hikâyesinden...

Sonra da oturup, **Adanalı Ferdi Tayfur**'dan bir "**arabesk**" dinlemelidir.

Arabesk sevmeyip halk türküsü isterseniz, onun da "**pamuklu**"ları, aşkı bile pamukla birlikte düşünenleri çok:

"Adana yollarında
Pamuklar dallarında
Allah canımı alsın
O yarin kollarında"

Adana'nın ünlüleri de, bu türküyü yazan gibi isimsizleri de, pamukla yoğrulmuştur. Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Sabancılar, Ferdi Tayfur da dahil çoğu, eski birer pamuk işçisidir.

Diyeceksiniz ki, Adana'da pamuğun dışında sözünü edecek bir şey yok mu?

Olmaz olur mu? Çok şey var: Ben, geçen yıl bir röportaj yaptım. Yüz sayfaya sığdıramadım: Tarihi var, tarihinde Herakles efsanelerinden Kurtuluş Savaşı destanlarına kadar çok şey var... Müzeleri var. Müzelerinde tarihle birlikte başlayıp, Asurlulardan, Yunanlılardan, Romalılardan, Osmanlılardan geçerek, meşrutiyetçilere kadar uzanan heykelleri var... Coğrafyası var: Ovanın sıcağından, Torosların karlarına kadar yükselen... Sonra, yaylalarında dolaşıp Akdeniz'e kadar inen... Portakalı var, limonu var, meyvası, sebzesi var... Kebabı var, kebapçısı var, kebap yapmanın geleneği var, tartışması var... Ayrıca şalgam suyu, vişne suyu, sarıburma... Eski saat, yeni saat... Ve bütün bunlardan da daha önemli olarak, içtenlikli, dost, konuksever insanları var...

Ama Adana'ya turist olarak giderseniz, o insanlarla konuşurken de biraz "**pamuk**"tan anlamalısınız. Yoksa nâziktirler, bilgisizliğinizi yüzünüze vurmazlar ama, Adana'nın hiç değişmeyen gündemine biraz yabancı kalırsınız.

Sizlere hizmet vermekten mutluyuz

ADANA
Ziyapaşa Bulvarı Müze Sok.
Tel: 12066-11733-11442-15256 Teleks: 62110 Anab. tr

ANADOLU BANKASI
Hazine Bankası

Kentlerimizin tarihçesi bir kültür hizmeti olarak GARANTİ BANKASI'nca hazırlanmıştır.

Tarım ile sanayinin içiçe olduğu ilimiz

- Önemli bir ihraç maddesi olan pamuk, 1850'lere dayanan tekstil sanayiinin ham maddesi ve sayısı 100 binleri bulan tarım işçilerinin geçim kaynağıdır.
- Adana'da imalât sanayii yatırımları Türkiye ortalamasının iki katı fazladır

BUGÜN, yüzde 3.5'lik gayrısafi yurt içi hasıla ile Türkiye'nin dördüncü kenti niteliğine ulaşan Adana'da, sanayiinin önem kazanması 1970'li yıllara rastlamaktadır. 1960 yılında Adana'da yaratılan toplam gelir içinde, imalât sanayiinin payı yüzde 20'nin altında kalırken, 1970 yılında bu oran büyüyerek yüzde 25'i de aştı. İmalât sanayiinde yaratılan katma değer artış hızında, Adana Türkiye ortalamasını geçti. 1964-1978 yılları arasında imalât sanayiinde yaratılan katma değer artış hızı yüzde 12'de kalırken, Adana'da bu oran yüzde 15.5'e ulaştı. Ancak Adana'da yine aynı yıllar arasında imalât sanayii sabit sermaye yatırımları Türkiye ortalamasından iki kat hızlı büyürken, bu yatırımların istihdam yaratıcı özelliği düşük kaldı. Yatırımların çoğunluğunun istihdam artışı gerektirmeyen sermaye yoğun teknolojilere yönelik olması bu sonucu doğurdu.

İMALÂT VE KÜÇÜK SANAYİİ

İmalât sanayiinde bu gelişmeler gözlenirken, Adana'da küçük sanayi dallarında yaratılan kişi başına katma değer, Türkiye ortalamalarının altında kalmıştır. Gelişmemiş teknolojiler kullanan ve büyük sanayinin zorlaması ile başka kollara yönelen küçük sanayide verimlilik de düşüktür. Küçük sanayi giyim, orman ürünleri, mobilya, deri, madeni eşya, makine ve elektrik makineleri yapım ve onarımı, taşıt araçları donanımı yapımı ve onarımı gibi alanlarda gelişme gösterirken, dokuma, metal-dışı maden gibi alanlarda silinmiştir.

Adana'da imalât sanayiinde gerçekleştirilen yatırımların ileri teknolojileri kullanarak daha az emek gücüyle daha çok katma değer yaratması sonucu işçi başına katmadeğer 1970'te Türkiye ortalamasının üstünde yer aldı. 1978 yılında büyük imalât sanayiinde işçi başına katmadeğer Türkiye'de ortalama 300 bin liranın altında iken, Adana'da 350 bin liranın üzerine ulaştı. Bu arada Adana'da işçi başına katma değer 1964'te, 22.534 lira iken 1978'de 57.976 lira oldu.

GIDA SANAYİİ

Adana'da gelişimi düşük bir ivme çizen sanayi dallarından biri gıda-içki sektörüdür. 1960'tan 1970'e kadar geçen süre için önemli bir yapısal değişime uğramayan gıda-içki sanayii, bunun doğal sonucu olarak katma değer içindeki payı azalan bir sektör niteliği kazanmıştır. Bu alanda görülen yatırımlar, süt ve yağ fabrikaları,

Devamı 11. Sayfada

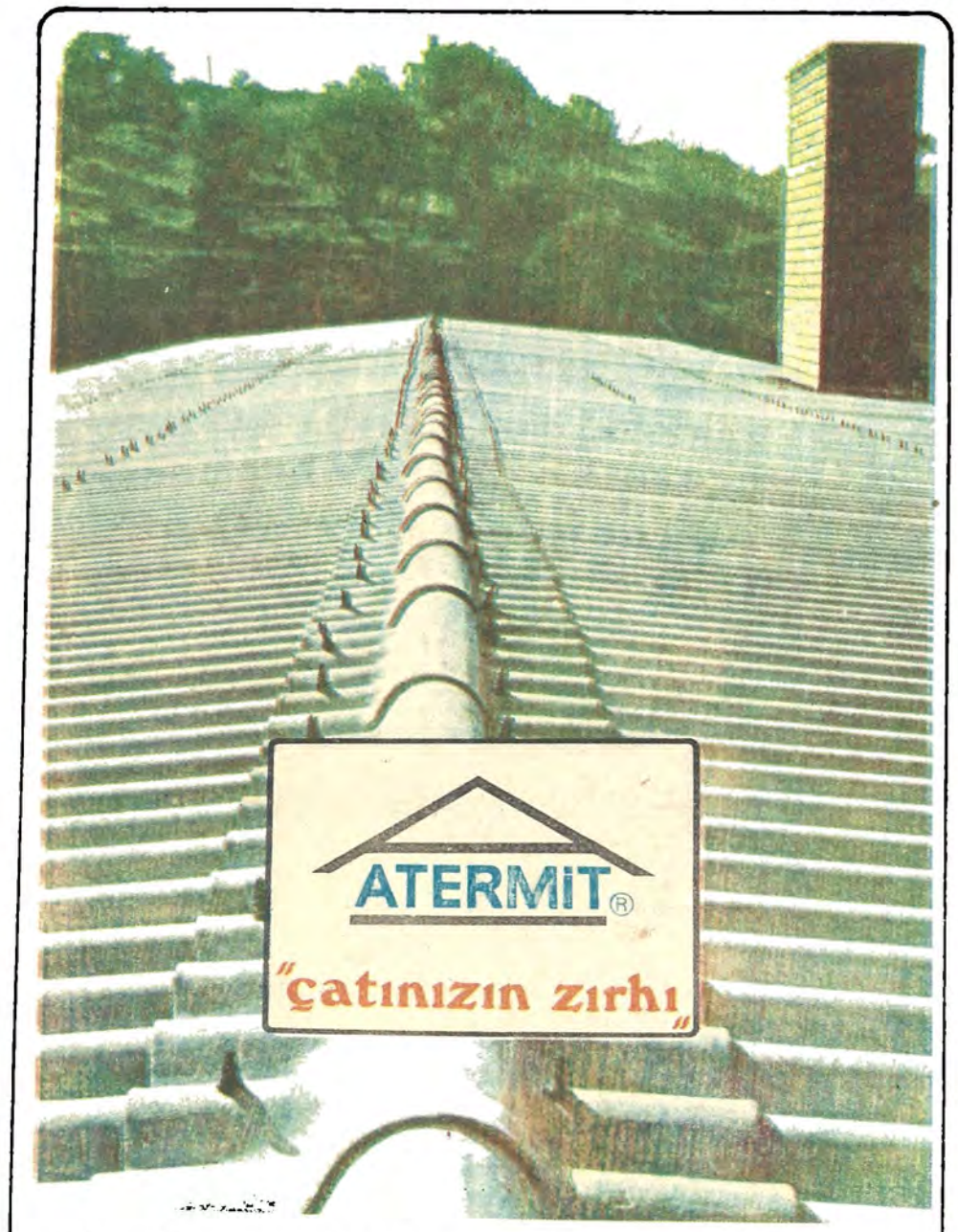

ÖZGÜR ATERMİT SANAYİ ve TİCARET A.Ş.

Güneyin cömert güneşinden...

Sağlıklı ve dengeli beslenme için:

MARSA margarinleri

Marsa margarinlerini
Türkiye'nin her yerinde bulabilirsiniz.
Dilediğiniz an. Dilediğiniz kadar.
O benzersiz MARSA tad ve lezzetleri...
Saf, katıksız nebatiyağ içerikleriyle.

MARSA
Margarin Sanayii A.Ş.

MARSA HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG'E DAHİL BİR KURULUŞTUR.

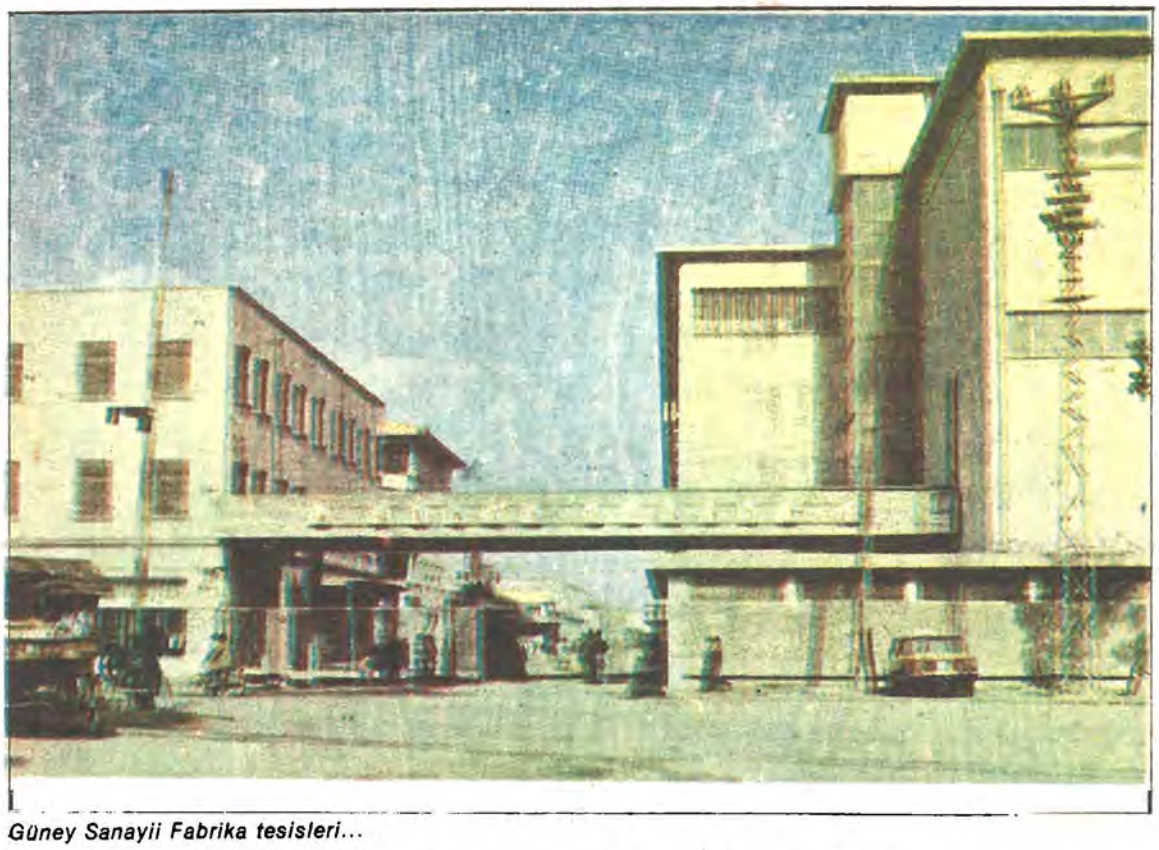

Güney Sanayii Fabrika tesisleri...

süt ürünleri fabrikası ile et ve et ürünleri fabrikasıdır. Kimya sanayiinin de dev adımlarla ilerleyişi ile ters orantılı bir süreç izleyen gıda-içki sektöründe, Türkiye'deki teşviklerden yararlanan yatırımların Adana'da bulunanlarınınoranıyüzde beş idi.

Yatırım malları niteliğindeki madenî eşya, makine ve taşıt araçları donatımı yapan sanayi dalı, Adana'da 1960-1970 yılları arasında az da olsa gelişim gösterdi. Daha çok tarım sektörünün gereksinimlerine yönelik üretim yapan bu alanda çırçır makinesi, tarımsal mücadele makineleri, romörk, gübre makineleri, - mibzer gibi araç ve makineler üretildi. Bu sektörde yer alan en eski fabrikalar Altınova Ziraî Aletler ve Çetinel Ziraî Aletler fabrikaları idi. Daha çok ağır makine, sıcak-soğuk hava tesisatı ve makine parçaları yapan Sabancı Holding'e bağlı TEMSA, 1977 yılından itibaren üretim mallarında değişim yaparak tarım araçları yapımına yöneldi. Bunların yanı sıra daha çok küçük işletmelerde silindirggömleği, piston, segman, süpap, dişli ve dişli kutuları, madenî eşya sanayiinde ise metal doğrama mobilya, kalorifer ve buhar kazanları gibi ürünler elde ediliyor.

MADENÎ EŞYA

Madenî eşya, makine, taşıt araç - ları sektörlerinde üretim, küçük işkollarında yapılıyor. Daha çok Karşıyaka bölgesinde yoğunlaşan küçük yapım ve onarım evlerinde,üretim ilişkileri usta-çırak temeline oturmuştur.Daha çok büyük sanayi için yedek parça üreten bu işyerlerinin sayısı 100'e ulaşmaktadır.

Adana'da 18:0'lerde pamuk ve keçe imalathaneleri ile gelişmeye başlayan tekstil sanayinin ilk büyük kuruluşu 1869 yılında iki bin 688 iğlik bir iplik ünitesi ile dokuma tezgâhları olmuştur. 1906'da 1800 iğlikikincibir tesis hizmete girmiştir. Bu ikinci tesis 1926 yılından itibaren ülkenin en eski tekstil kuruluşu olarak Milli Mensucat adıyla yakın za-

Devamı 12. Sayfada

EKONOMİK DURUM

G.S.Y.İ. Hasılada 1978 yılına göre Adana'nın payı % 3.5'-dur.

1—Üretim faaliyet kollarına göre Gayrisafî Yurtiçi Hasıla (Carî Üretici Fiyatlarla)

	1978 yılı (milyon TL.)
a— TARIM	
1— Bitkisel ve hayvancılık	10548.3 10.013.3
2— Ormancılık	514.3
3— Balıkçılık	20.7
b— SANAYİ	12.585.8
1— Madencilik	85.1
2— İmalât Sanayi	11.885.1
3— Elektrik-gaz-su	615.6
c— TİCARET	4.881.2

2—Adana'da kişi başına düşen Gayrisafî Yurtiçi Hasılâ ve kişi başına düşen Türkiye Gayrisafî Yurtiçi Hasılâ'sına göre büyüklüğü.

	Kişi başına düşen G.S.Y.İ.H. (TL)		Kişi başına düşen G.S.Y.İ.H. Türkiye G.S.Y.İ.H.'ye göre büyüklüğü %	
	1977	**1979**	**1977**	**1978**
Türkiye	20.375	29.434	100.0	100.0
Adana	24.446	32709	110.2	111.1

3— Adana'nın G.S.Y.İ. Hasılâsı ve Türkiye G.S.Y.İ. Hasılâsı İçindeki yeri ve önem sırası.
(Carî Üretici Fiyatlarla)

G.S.Y.İ.H. (Milyon TL.)	
1977	29.701.0
1978	44.805.2

Adana'nın G.S.Y.İ.H.'nın	Türkiye'deki yeri %
3.45 (önem sırası 4.)	
3.52 (önem sırası 4.)	

PAKSOY
Ticaret ve SANAYİ A.Ş. ADANA

Uzun raf ömürlü nebati mutfak margarini ambalaj: 2.5 love 18 Kg.'lık teneke kutularda.

Doya

Sütlü, vitaminli, kahvaltılık ve yemeklik Nebati Margarin. Ambalaj: 250 ve 500 gr.lık paketler ile 5 Kg.lık kutularda.

PASTÖRİZE SÜTLÜ
Neba
NEBATİ MARGARİN

Rafine sıvı yemeklik yağ, yüksek kalitede ay çiçek, pamuk ve soya yağları. Ambalaj: 2.5, 10 ve 18 kg.lık teneke kutularda.

PAKSOY
RAFİNE YEMEKLİK PAMUK YAĞI

Pasta, şekerleme ve çikolata imalatında kanıtlanmış ürünler. Ambalaj: 20 Kg.lık paketler halinde 4 ayn gayeye hizmet edecek kalitede çeşitler.

PAMA

I. ve II. kalite sabunlar, 100, 125, 200, 250 gr.lık kalıplar halinde mevcuttur. 20-25 gr.ık otel sabun imalatı da ayrıca vardır. Her renk ve kokuda sabun, müşterinin tescili markası ile imal edilebilir.

PAKSOY
Kokulu Soguk Su Sabunu

ŞUBELER

Paksoy Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstanbul Şubesi
Yemiş Değirmen Sokak No: 12
EMİNÖNÜ—İSTANBUL
Tel: 22 64 97— 22 14 28

Paksoy Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Samsun Şubesi
Borsa Binaları Liman Sahil Mevkii No: 12
SAMSUN
Tel: 113 58

Paksoy Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Ankara Şubesi
Ulucanlar Cad. Armağan Sokak No: 21/A
ANKARA
Tel: 19 16 69—19 41 01

Paksoy Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Eskişehir Şubesi
İstiklâl Mah. (Reşadiye) Dilek Sokak No: 30/A
ESKİŞEHİR
Tel: 123 84

Paksoy Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Adapazarı Satış Mağazası
Orta Mah. Çeşme Meydanı Doğu Sokak Torun Apt.
ADAPAZARI
Tel: 21 35

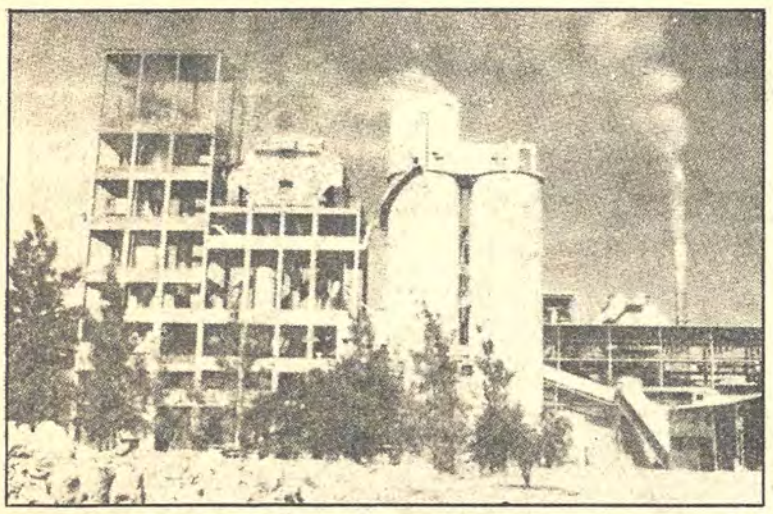

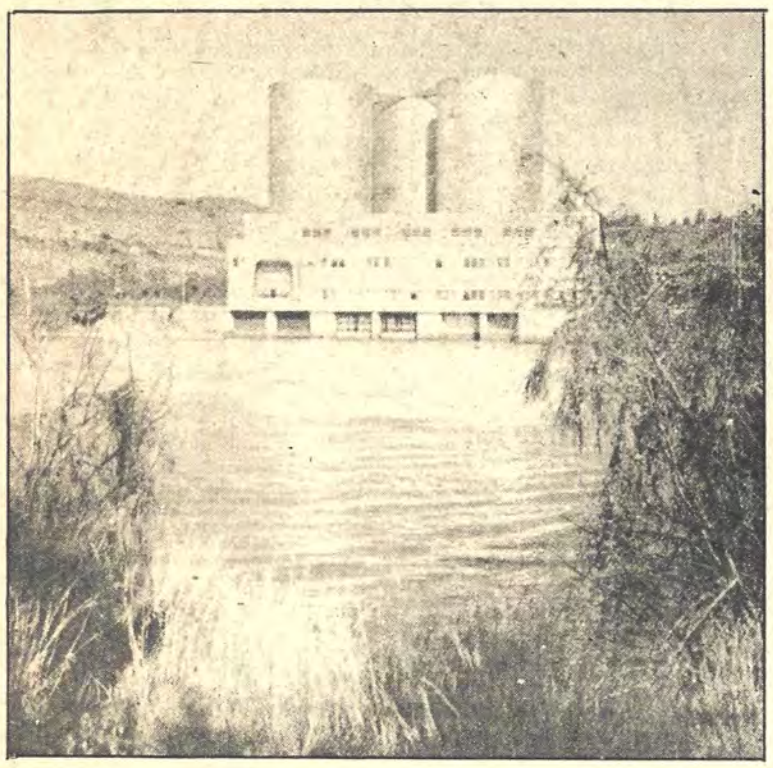

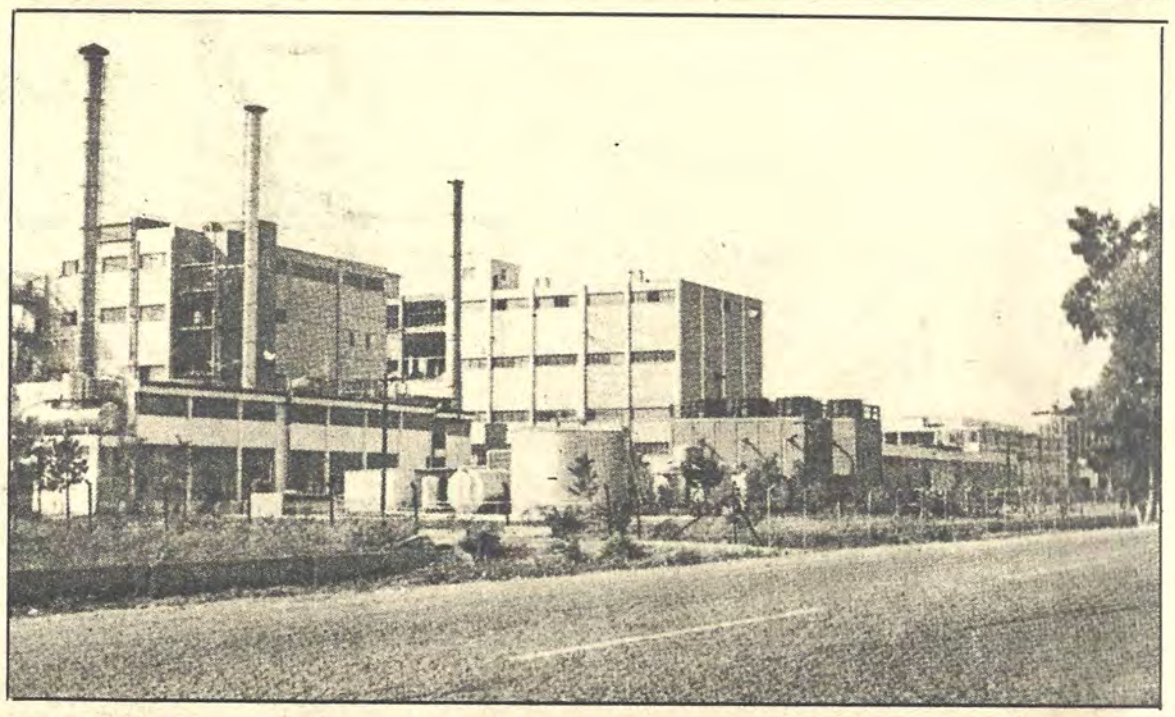

Tekstil sanayii Adana'da 1850'lere dayanır. Bu sanayi kolu, giderek gelişmiş, bugün Adana yüzde 3.5'lik gayrısafi yurtiçi hâsıla ile Türkiye'nin dördüncü büyük kenti olmuştur.

Çukurova Elektrik A.Ş. elektrik üreten en gelişmiş şirketlerimizdendir (üstte sağda). Toplam 1 milyar 152 milyon Kw saat üretim gücüne sahiptir...

Suni ve sentetik elyaf üreten SASA fabrikası, Türkiye'nin en büyük 100 şirketi arasındadır (üstte solda). Çukurova Çimento Fabrikası yörenin çimento ihtiyacını büyük ölçüde karşılamaktadır (yanda).

mana kadar faaliyetini sürdürmüştü.

1960'lardaki tekstil fabrikalarına, 1970'lerde Sabancı'ların Teksa, Türkiye İş Bankası'nın Mensa fabrikaları, ayrıca Çukobirlik Ceytaş Ceyhan Tekstil Sanayii A.Ş. ve Yurtaş İplik fabrikaları da eklenmişti. 1976'da Türkiye'deki 3 milyon iğin 392.902'si yani her beş iğden biri Adana'da bulunuyordu. Aynı yıl yapılan istatistiklere göre Türkiye'deki toplam 36.642 tezgâhtan 4.106'i yani yaklaşık onda biri Adana'da idi. Ayrıca Adana 1978'de Türkiye dokuma sanayiinde yaratılan katma değerin beşte birini gerçekleştiriyordu.

Küçük sanayiideki gerileme tekstil sektöründe de kendini göstermiş çırçır fabrikalarının sayısı 1960'lara göre azalmıştır. Öyle ki, 1970 yılında Adana'da sadece 50-60 çırçır makinesi bulunuyordu. Bu arada Sawgin Tesisleri Sanayi Bakanlığı'nın teşvik kredisi ile beslenmye başlayınca, sawgin tesislerine yapılan yatırımlar da artış gösterdi.

ÇİMENTO—TUĞLA ÜRETİMİ

Çimento, tuğla ve kiremit üretimi 1960'lı yıllarda Adana'da başlıca ara malları niteliği taşıyordu. Ancak ilerleyen yıllar içinde önemini yitiren sektör, gelişimi Adana ortalamasının altında sürdürdü. Buna karşılık yine ara malı sayılan kimya sektörü ise büyük bir aşama yaptı. Öyle ki 1973 yılında kimya dalında yapılan yatırımlar toplamı, Adana genelindeki yatırımların yüzde 62'sine ulaştı. Kimya alanındaki en önemli fabrikalardan biri Sabancı Holding'e bağlı SASA idi. Teknolojisini İmperial Chemical İndustries adlı yabancı şirketten alan SASA üretime 1969 yılında geçmişti. 1970 başlarında yeniden genişletilen fabrikada polimercips ve polyester elyafı üretiliyordu. Kimya sanayiinde Sabancı'lara bağlı bir başka kuruluş da PVC boru ve plastik çuval üreten PİLSA'dır. Bu sektörde yer alan bir diğer önemli fabrika da Akdeniz Amonyak Tesisi'dir. Adana'da kimya sanayiinin gelişimini sergileyen bir başka çarpıcı örnek de 1968-73 yılları arasında teşvik kapsamına giren yatırımlarla ilişkin verilerdir.

Bu süre içinde, Türkiye'de teşvik kapsamına giren yatırımların yüzde 50'i Adana'da idi. Tesvikten yararlanan yatırımların yüzde 46'sı ise Sabancı Holding'e bağlı yatırımlardı.

Madenî eşya, makine, taşıt araçları sektörlerinde üretim, küçük işkollarında yapılıyor. Daha çok Karşıyaka bölgesinde yoğunlaşan küçük yapım ve onarım evlerinde, üretim ilişkileri usta-çırak temeline oturmuştur. Daha çok küşük sanayii için yedek parça üreten bu işyerlerinin sayısı 100'e ulaşmaktadır.

Yatırım malları, küçük işletmelerin en parlak gelişim gösterdikleri alan olmuştur. Diğer alanlarda küçük işletmelerde yaratılan katma değer yüzde üç oranında kalırken, yatırım malları sektöründe yüzde 30'a kadar ulaşmaktadır. On kişiden az işçi çalıştıran ya da toplam çevirici gücü on beygir gücünden az olan bu işyerleri, nitelikli işçi payının yüksekliği ile de dikkati çekmektedir.

Başta kimya sanayii olmak üzere, Adana'da kişi başına yaratılan katma değer, Türkiye ortalamasından yüksek bir orana tırmanmıştır. Önemli sanayii dalları tek tek ele alınacak olursa, kişi başına yaratılan katma değer yine Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Örneğinkimyasanayiinde ücretli işçi başına katma değer Adana'da 369.8 iken Türkiye genelinde bu oran 297.6'da sınırlı kalmaktadır. Ancak büyük sanayiide gözlenen bu göz kamaştırıcı gelişim, şirketleşme ve holdingleşme ile devletin özel sermayeyi teşvik politikaları sonucu küçük sanayiinin zayıf kalmasını doğurmuştur. Gelişmemiş teknolojiler kullanan küçük işletmelerde, işçi başına yaratılan katma değer Türkiye ortalamalarının altında kalmaktadır.

PAMUK VE TARIMSAL YAPI

Adana ve yöresindeki ekonomik canlılığın atardamarı bir karışı bile boş olmayan, üretken, verimli tarımsal alanlardır. Tarım alanında elde edilen gelir oranı, Türkiye ortalamalarını aşmaktadır.

Tarımsal ürünlerin başında pamuk, buğday, turunçgiller, sebze ve meyve gelmektedir. Önemli bir ihraç maddesi olan pamuk aynı zamanda bölgede büyük gelişim gösteren tekstil sanayiinin de ana hammaddesidir.

Hem sanayiide, hammadde girdisi hem de tarımsal ürün olan pamuk, başlıbaşına bir istihdam kaynağıdır.

Her yıl özellikle Güneydoğu Anadolu bölgesinin çeşitli kentlerinden, sayıları 100 bini bulan tarım işçisi Adana yöresine gelerek mevsimlik işçi olarak çalışmaktadır.Adana tarım sektörünün en belirgin özelliği sanayii ile iç içe geçmiş oluşudur.

ÇUKUROVA ELEKTRİK

Ülkemizde, elektrik üreten özel şirketlerin en gelişmişi olan ve Çukurova bölgesinin elektrik gereksiniminin önemli bir bölümünü karşılayan Çukurova Elektrik A.Ş. 1952 yılında kuruldu. Altı bin ortaklı, halka açık bir anonim şirket olan Çukurova Elektrik, Dünya Bankası'ndan da gerekli kredileri sağlayarak 1970'li yıllara dek Adana, Mersin ve Tarsus kent belediyeleri ve sanayiinin elektrik sorununu tek başına çözdü. Seyhan, Kadıncık, Yüreğir, Kadıncık (2), ve Mersin Hidroelektrik santrallarının oluşturduğu şirket, 1970 yılında enterkonnekte sisteme bağlandı. Toplam 1 milyar 452 milyon Kwsaat üretim gücüne sahip bulunan Çukurova Elektrik A.Ş. 1970'den sonra üretiminde düşüş gösterdi.

1968-1980 ARASINDA TÜRKİYE'DEKİ EN BÜYÜK 100 ŞİRKET ARASINA GİREN ADANA ŞİRKETLERİ:

AKDENİZ Nebati Yağlar ve Tekstil Sanayii A.Ş.
BOSSA Ticaret ve Sanayii A.Ş. (X)
ÇUKUROVA Çimento Sanayii T.A.Ş.
ÇUKUROVA Makine İmalât ve Ticaret A.Ş.
ÇUKUROVA Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (X)
GÜNEY SANAYİ ve Ticaret A.Ş. (X)
MARSA Margarin Sanayi A.Ş.
MİLLİ MENSUCAT Sanayi ve Ticaret A.Ş. (X)
PAKSOY Ticaret ve Sanayi A.Ş.
SAPTEKS Sapmaz Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (X)
SASA Sunî ve Sentetik Elyaf Sanayi A.Ş. (X)
TEKSA Tekstil Ticaret ve Sanayi A.Ş.
TOROSLAR Ticaret T.A.Ş. (X)
Yanlarında (X) işareti bulunan şirketler, 1980'de en büyük 100 şirket arasında yer almışlardır.

ADANA'DA DEVLET FABRİKALARI

Bağlı olduğu kuruluş	Fabrikanın adı
Et ve Balık Kurumu	Adana Et Kombinası
Türkiye Süt Endüstri Kurumu	Adana Süt ve Mamulleri Sanayii
Toprak Mahsulleri Ofisi	Ceyhan Sanayii ve ticaret İşletmeleri
Tekel Genel Müdürlüğü	Adana Sigara Fabrikası
Tekel Genel Müdürlüğü	Adana Tütün Fabrikası
Sümerbank Genel Müdürlüğü	Kayseri Pamuklu Sanayii Adana Bez Fab.
Sümerbank Genel Müdürlüğü	Adana Pamuk Satın Alma ve Çırçır Fab.
Türkiye Çimento Sanayii T.A.Ş.	Adana Kâğıt Torba Fabrikası
Türkiye Çimento Sanayii T.A.Ş.	Çukurova Çimento Fabrikası
Azot Sanayii T.A.Ş.	Çukurova Akdeniz Amonyak Tesisi
Türkiye Zirai Donatım Kurumu	TZOK Adana Şubesi Adana Tarım Makineleri İmalât ve İşletmesi Müdürlüğü

Komple tefriş ve dekorasyonda
1968 yılından beri seçmesini
bilenlerin hizmetindeyiz.
sute
İNŞ. ve TİC. LİMİTED ŞİRKETİ
Ziyapaşa Bulvarı – ADANA
Tel: 15129 – 15741 Teleks: 62105 sutetr

Ülkemizde ilk makineli tarım Çukurova'da uygulandı...

● Traktör ve römork bugün Adana'da tarımsal üretimin ve taşımacılığın vazgeçilmez araçlarıdır..

OSMANLILARIN çeşitli dönemlerinde Çukurova'ya yerleştirmek istedikleri hiç bir topluluk burada kalmak istememiştir. Önceleri sazlık, bataklık olan bu yörede sivrisinekler kol gezer ve sıtma ortalığı kasıp kavururmuş. Ekilen toprakların ölçümü ise oldukça az bulunmaktaymış.

Makineleşme, ekilebilir toprakların geniş alanlara yayılması, bire yüz bire beşyüz veren ekim bu yerin aranılır bir duruma gelmesini sağlamıştır.

Şimdi bu ovada topraklar, altından kıymetlidir.

Ülkemizde ilk makineli tarım Çukurova yöresinde yapılmıştır. Pamuk ekicisi tarlanın iki ucuna yerleştirdiği buharlı makinelerin arasına yerleştirdikleri "köten" diye adlandırılan değici bir âlet yerleştirilir.

Köten teller yordamı ile iki makine arasında gidip gelirken tarla da böyle ce sürülmüş olurdu.

Çukurova tarımının makineleşmesi 1949 yıllarına rastlamaktadır. Makine ile üretim Çukurova'yı bugünkü durumuna ulaştıran en büyük faktörlerin başında yer almaktadır.

Traktör ve römork bugün Türkiye'nin hemen hemen bütün yöresinde görüldüğü gibi ulaşım vasıtası olarak da kullanılmaktadır. Özellikle kırsal kesimlerde gelinin hamama götürülmesi, şehre alışverişe gidilmesi, bayram ve diğer törenlerde traktör ve römork halkın vazgeçilmez bir ulaşım aracı olabilmektedir.

Şimdi büyük şehirlerimizde çeşitli marka arabaların iddialarla yarıştırıldıkları gibi, makineleşmenin başladığı sıralarda Çukurova ve diğer yörelerde güçlü traktörler birbiri ardına bağlanarak hareket ettirilmek suretiyle güreştirildikleri dilden dile dolaşmaktadır.

Balıkesir'in deve, Denizli'nin horoz güreşleri gibi traktörlerin davul ve zurnalarla güreştirildiklerini görmek artık mümkün değildir.

Ancak bu makineleşme sonucu tüm müsbet gelişmelerin yanı sıra Anadolu'nun çeşitli yörelerinden Çukurova'ya çalışmaya gelen işsizlerin sorununu da ortaya çıkarmıştır. Mevsimli veya kalımlı diye adlandırılan tarım işçileri 1950 yıllarından önce akın akın yöreye gelerek çalışma imkânı bulurlarken bugün bu gelenek eskiye oranla oldukça az bir görünümle devam etmektedir.

Çukurova makineleşmeyle paralel zenginleşmesinide sürdürmüştür. Tarımda makineleşme Türkiye'de ilk bu yörede görülmüştür. Bu ucsuz bucaksız, verimli arazilerin sulama ve ekilip, biçilmesinde modern tarım araçları giderek daha fazla kullanılmaktadır.

Traktör ve römork tarım işçileri için en başta gelen taşıma aracıdır... Traktör hem tarımda hem de taşımacılıkta çokça kullanılır Adana'da...

Tül alacaksanız...
Gönlünüzdeki
Tül Evore'de.

Perde alacaksanız
EVORE'ye gelin!

Kumaş perde alacaksanız...
Evore'nin
perdelerini görün.

evore®
perde... gönlünüzce

EVORE BİR BOSSA MAMULUDÜR
BOSSA HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG'E DAHİL BİR KURULUŞTUR

HACI ÖMER SABANCI

Adana denince akla ilk gelen isimlerden biri olmasına karşın, Hacı Ömer Sabancı Kayseri doğumludur. Ancak 14 yaşında geldiği Adana'da kısa sürede kentin sevgilisi olmayı başardı, birbiri ardına gerçekleştirdiği yatırımlarla Adana'nın ekonomik büyümesine büyük katkılarda bulundu. Adana'ya geldiği ilk yıllarda pamuk ticareti ve taşımacılıkla uğraşan Sabancı, bu arada Kayseri'den gelen işadamlarının finansman gücü ile Adanalı çiftçilerin hammadde potansiyeli arasında köprü kurmak için çalıştı. Bu çabaların bir ürünü olarak kurulan Akbank, ilerleyen yıllar içinde Hacı Ömer Sabancı'nın, giderek Adana yöresinin gerçekleştirdiği sanayi patlamasında itici rol oynadı. Hacı Ömer Sabancı, çalışkan, cesur kişiliğinin yansıması olarak iş hayatında da başarıdan başarıya koştu, kurduğu dev fabrikalarla ülke ekonomisine canlılık getirdi.

ORHAN KEMAL

Türk edebiyatının yetiştirdiği büyük isimlerden Orhan Kemal, Ceyhan'da dünyaya geldi. Asıl adı Mehmet Raşit Öğütçü olan yazar, çocukluk yıllarında babası ile birlikte Suriye'de bir yıl sürgün yaşadı. İlerleyen yıllar içinde öğrenimini yarım bırakarak pamuk fabrikalarında işçi olarak çalışmaya başladı. Orhan Kemal'in Türk edebiyatına ilk adımları "Yeni Edebiyat", "Yeni Ses", "Yürüyüş", "Varlık" gibi dergilerde yayınladığı öyküleriyle oldu. Daha sonra roman çalışmalarına başlayarak birbiri ardına ölmez eserler verdi. Toplumsal gerçekçilik çizgisinde yapıtlar ortaya koyan yazarın eserlerinden bazıları şunlardır: 72. Koğuş, Grev, Avare, Yıllar, Bereketli Topraklar Üzerinde, Vukuat Var, Devlet Kuşu, Eskici ve Oğulları, Bir Filiz Vardı, Baba Evi.

CAVİT ORAL

Adana eşrafından olan Cavit Oral, çeşitli partilerde sürdüğü politik yaşamı boyunca Tarım Bakanlığı'na kadar yükseldi. Toprak reformu konusundaki tartışmaları ile ün kazandı.

YAŞAR KEMAL

Uluslararası alanda ün yapmış, yapıtları otuzdan fazla dile çevrilmiş Yaşar Kemal, Osmaniye'ye bağlı Gökçeli köyünde doğdu. Öğrenimini ortaokul son sınıfta terkederek ırgatlık, arzuhalcilik gibi işler yaptı. Daha sonra İstanbul'a yerleşerek Cumhuriyet gazetesinde çahşmaya başladı. Yazarlık hayatı boyunca, usta kalemi ile Çukurova kültürünün tarihsel-toplumsal temellerini irdeledi. Çözülen toplum yapısı içinde değişen değerleri ve yeni toplum yapısını gerçekçi gözlemlerle yansıttı. Son olarak Fransa'da "Del Duca" edebiyat ödülünü kazanarak uluslararası alanda kazandığı başarılara biryenisini ekledi.

AHMET SAPMAZ

Karaisalı'da doğan Ahmet Sapmaz, Güney Holding'in sahibidir. Adana'nın yetiştirdiği büyük işadamlarımızdan olan Ahmet Sapmaz, sanayileşmenin atılım yıllarında Akbank'ın kuruluşunda yer aldı. Daha sonra banka üzerindeki etkisi kaybolan Ahmet Sapmaz, merkezini Güney Sanayi Tekstil Fabrikası'nın oluşturduğu bir şirketler grubuna sahiptir.

KEMAL SATIR

İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitiren Kemal Satır daha sonra siyaset yaşamına atıldı. Adana'da doktorluk yaparken girdiği CHP'de 1946 yılında merkez yönetim kurulu üyeliğine dek yükseldi. Çeşitli dönemlerde Adana milletvekilliği yaptı. Satır, 1973 yılından sonra politik yaşamdan çekildi.

ÖZDEMİR SABANCI

Sabancı ailesinde Adana doğumlu tek kişi olan Özdemir Sabancı, Sabancı Holding İdare Meclisi üyeliği, SASA, PİLSA, LASSA, TEKSA, İNSA şirketlerinde yönetici olarak görev aldı.

NEVZAT SABUNCU

İstanbul İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi'ni bitiren Nevzat Sabuncu, çeşitli işletmelerde genel müdür olarak görev yapıyor.

KASIM GÜLEK

Fransa'da ve ABD'de Columbia Üniversitesi'nde Siyasal Bilimler eğitimi gördü. Adana milletvekilliği, Bayındırlık ve Ulaştırma bakanlığı yaptı. 1960 yılında Kurucu Meclis'e seçildikten sonra, 1961'de Adana milletvekili olarak parlamentoya girdi. Bir süre kontenjan senatörlüğü de yaptı.

ADANA
DİVAN OTELİ

★ Her türlü konfora haiz, lüks, gömme banyolu, telefonlu, 2 kanal müzik yayınlı. Klimatize 116 oda
★ Lüks Restoran
★ Gece Kulübü
★ Lobby
★ Divan Bar
★ Seminer ve Kokteyl Salonu
★ Teras
★ Erkek ve Bayan Kuaförü
★ Butik
★ Hediyelik Eşya Galerisi

Tel: 22 701 – 2-3-4
Telex: 62330 Sutu Tr. Adana

TEKSA

Kadife
Havlu
İplik

20.000 M².'lik bir alana yayılmış olan TEKSA Kadifeleri Fabrikası'nda 1700 işçi günde 10 bin metre kadife üretmektedir.

SAKIP SABANCI'YA GÖRE ADANA: «BAYRAM YERİ...»

● Sakıp Ağa'ya göre Adana mı? Adana hem Amerika'nın Californiya'sı hem Ingiltere'nin Manchester'i.

HALİT ÇAPIN

SAKIP Ağa ile Adana'da "bayram yerine" gittik Allahıma kurban. Yau, bu Sakıp Ağa bi küçücük, minnacık çocuk sankim. Ne dönme dolap bıraktı ne atlı karınca binmedik... Bi lahmacun yedi sonra, bi lahmacun, abovv... Bu kaçıncı bardak şalgam suyu Allahına kurban Sakıp Ağa...

★ ★ ★

Kocaman odanın kocaman masasının arkasında oturan Sakıp Sabancı, elleriyle, gözleriyle, yüzleriyle (Kısa bir süreçte yüzü yüzlerce çocuğun yüzü oldu) çocukluk yıllarının Adana'sına gitti. Elleriyle anlattı o bayram yerini, gözleriyle anlattı o bayram yerini, yüzleriyle anlattı.

Kim ne derse desin. Hatta bazıları **"Ansiklopedilerde parasını verdiniz mi satın alamayacağınız hiçbir şey bulamazsınız"** desin... Ihh!.. Parasını verseniz de, olabilmezcesine paralar verseniz de, ne çocukluğunuzu, ne de, o taa eskilerde kalmış bayram yerlerini, o bayram yerlerinin uçan balonlarını, dönme dolaplarını ve o bayram yerlerinin lahmacunlarını alabilemezsiniz. Aha Sakıp Ağa, aha para!.. Ama yok.

★ ★ ★

Sakıp Ağa'nın muhabbeti Adana muhabbeti... Uzun... Tatlı... Tembel işi... Ne demekte kendisi **"Biz Adanalılar sıcak kanlı insanlarızdır. Fazla eli açık insanlarızdır.** (Bi tek Malboro verdi Allahıma! Paketi cebine koydu sonra helal) **Adanalımız belki kızacıktır ama az biraz tembelizdir. Hovardayızdır, eğlenceye düşkünüzdür sevecenizdir..."**

★ ★ ★

Sakıp Ağa'ya, ille de Adana'nın belediye binasının caddesi... Ne biçim bir caddeyse o belediye caddesi, hep Sakıp Sabancı'nın burnunda tütmekte. Adana'ya her gidişinde, arabasından mutlaka inip yürüdüğü yer. Hep özlemi çekilen bir yol. Bir tarihlerde istasyondan çıktıktan sonra, bu cadde uzar gidermiş çoğunluk iki katlı bahçe içi ev gibi evlerle. Şimdiki beton yığınaklar değil, gerçekten o ev gibi evlerle. Bahçelerden yayılan çiçek kokuları. Say ki Babil'in asma bahçeleri. Amanın bu ne hoş kokular. Sakıp Ağa Fındıklı'daki hanın içindeki odasına getirip o kokuları koydu anlatırken sankim.

★ ★ ★

Sakıp Ağa'ya göre Adana mı? Adana hem Amerika'nın Californiya'sı hem İngiltere'nin Manchester'i. Yani hem tarım hem sanayi. Adana Sakıp Ağa'ya göre cennet. Kayseri'nin hatırı kalmasın ama Adana bir başka canım. Adana bambaşka. Hele eskiye göre şimdi. Eskiden bire elli alınan yerden, şimdi bire yüz. Az biraz sıksan, az biraz ciddî tutsan işi daha fazlası. "Sanayi tamam da, tarımı boşlamayacaksın" diyor Sakıp Sabancı **"Aman ha tarımı boşlamak hiç yok..."**

Ve yine şimdi, Adana'nın yolları helal. Neydi canım o eski yollar. Neydi canım eskiden çiftliğe bir gidiş gelişte, tozdan topraktan un çuvallarına düşmüş o hallar. Şimdi? Ne diyor şarkı: **"Adana'nın yolları taştan".**

★ ★ ★

Ne mi yapmak gerek şimdilerde Adana'ya? Neleri mi eksik Sakıp Ağa'ya göre: Önce kanalizasyon sorunu. Sonra planlı programlı bir yerleşim. Ve de açık bir liman. Yani o havaliye Adana bölgesine bir açık liman. Bir serbest liman. O zaman gör bir bak.

★ ★ ★

Sakıp Sabancı'ya, neden Adana'nın hep o belediye önü İstasyon Caddesi'nin hasretini çektiğini, o piyasa yapılan, ağaç ağaç, çiçek çiçek, kokulu yolu özlediğini sormadım.

Ve Sakıp Ağa Adana'nın bayram yerlerini büyük bir içtenlikle anlatırken anladım ki kişi, nesi **varSA**, nesi **yokSA**, **satSA** ve **savSA** binemiyor geçmişteki atlı karıncalarına, dönme dolaplarına. Binemiyor ağam!.

Nüfus

NÜFUS ARTIŞI, ŞEHİRSEL VE KIRSAL DAĞILIM

Adana'nın nüfusu yılda ortalama yüzde sekiz bir artış göstermektedir. İl merkezinde kilometre kareye 261 kişi düşerken, bu sayı Osmaniye'de 84, Ceyhan'da 81, Bahçe'de 76, Kadirli'de 56, Kozan'da 49, Yumurtalık'ta 35, Karataş'ta 30, Tufanbeyli'de 23, Pozantı'da 17, Karaisalı'da 16, Feke'de 14, Saimbeyli'de 12'dir.

Önemli bir pamuk üretim bölgesi olduğu için Adana'nın nüfusu Güneydoğu bölgesinden gelen işçiler nedeniyle her yaz mevsimi 60-100 bin arasında artış göstermektedir. Tarım işçileri ağustos ayında gelir, ekim başında dönerler.

ŞEHİR VE KÖY NÜFUSLARI

	ŞEHİR NÜFUSU	KÖY NÜFUSU	TOPLAM
Merkez İlçe	574.515	91.217	665.732
Bahçe	12.366	76.670	89.036
Ceyhan	57.307	87.887	145.194
Feke	4.932	19.555	24.487
Kadirli	40.643	58.874	99.517
Karaisalı	2.711	51.983	54.694
Karataş	5.695	60.945	66.640
Kozan	42.462	88.338	130.800
Osmaniye	84.212	43.746	127.958
Pozantı	6.453	11.263	17.716
Saimbeyli	4.061	16.345	20.406
Tufanbeyli	5.044	18.818	23.862
Yumurtalık	2.444	17.257	19.701
	842.845	642.898	1.485.743

VERGİ REKORTMENLERİ

Adana ilinde 1980 yılı vergi rekortmenleri içinde ilk 25 kişi şöyle sıralandı:

1 — Hacı Sabancı (146 milyon 341 bin)
2 — Sakıp Sabancı (142 milyon 456 bin)
3 — Özdemir Sabancı (136 milyon 427 bin)
4 — Şevket Sabancı (121 milyon 890 bin)
5 — Erol Sabancı (120 milyon 712 bin)
6 — Aydın Gülcüler (36 milyon 336 bin)
7 — Abdullah Aktan (25 milyon 062 bin)
8 — Hüsamettin Özaltın (21 milyon 867 bin)
9 — Abdülhamit Toprak (21 milyon 579 bin)
10 — Nedim Özaltın
11 — Selahattin Sezer (20 milyon 287 bin)
12 — Özdilek Adalı (20 milyon 036 bin)
13 — Reşit Ener (18 milyon 261 bin)
14 — Kemal Çetiner (18 milyon 205 bin)
15 — Emrullah Altay (17 milyon 704 bin)
16 — Yurdanur Dönen (17 milyon 597 bin)
17 — Hızır Amade (17 milyon 504 bin)
18 — Yalçın Sabancı (17 milyon 004 bin)
19 — Nizamettin Pakyürek (16 milyon 694 bin)
20 — İdil İkiz (16 milyon 095 bin)
21 — Gül Sabancı (15 milyon 358 bin)
22 — Kemal Pakyürek (14 milyon 224 bin)
23 — İbrahim Yılmaz (13 milyon 626 bin)
24 — Oğuz Yarman (12 milyon 673 bin)
25 — İlhan Gürsel (11 milyon 409 bin).

PAKTAŞ
PAMUK TİCARET VE SANAYİ A. Ş
ADANA

Gerek çalıştırdığı işçi ve personel sayısı bakımından, gerekse iğ ve dokuma tezgâhı bakımından PAKTAŞ, dev bir tekstil kuruluşudur.

1950 yılında kurulan PAKTAŞ, her geçen yıl teknolojik değişikliğe ayak uydurabilmiş nadir firmalardan biridir.

Son yıllarda üretiminin hemen tamama yakın kısmını ihracata yöneltmiş olan PAKTAŞ, ülke ekonomisinde önemli rol oynamaktadır. Firma, ihracatını her yıl bir öncekinden daha ileriye götürme gayreti içindedir.

PAKTAŞ, üretim çeşitleri ve kapasitesinin yüksekliği ile kendini tekstil sektöründe yıllardan beri kabul ettirmiş bir kuruluştur. Yüzlerce çeşit pamuklu, poliesterli ve yünlü dokumalarıyla ülkenin hizmetindedir.

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Adana'nın yurt ekonomisinde seçkin bir yeri vardır. "Adana" herkese tarım ve endüstriyi hatırlatır.

Adana ve Çukurova yurdumuzun en başta gelen tarım merkezi olmakla birlikte, aynı şekilde büyük sanayi ve endüstri kuruluşlarımızın bulunduğu bir merkezdir.

Çukurova Üniversitesinin öğretim ve eğitime başlamasından sonra Adana, eğitim ve kültür hizmetleri açısından da büyük önem kazanmıştır.

Türk Ticaret Bankası 1949 yılından beri 33 yıldır Adana'da modern bankacılığın en güzel örnekleriyle Adanalıların hizmetindedir.

Türk Ticaret Bankası, Adana Şubesi...

Adana ili şubeleri:
Adana merkez - Bulvar - Ceyhan - Hâl- İmâmoğlu - Kadirli - Karataş - Karşıyaka - Kozan - Kuruköprü - Osmaniye - **Saydamcaddesi** - Yağcami - Yavuzlar.

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI

ADANA ve ÇEVRESİNDE DE
HER TÜRLÜ BANKACILIK İŞLEMLERİYLE
SAYIN HALKIMIZIN HİZMETİNDEDİR

«Güven Kapısı»

Hastaneler

Adana, güney bölgesinin sağlık merkezidir

1983 yılında hizmete açılması planlanan Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne bağlı 1000 yataklı hastane, sadece Adana'nın değil, yakın illerin bu alandaki ihtiyacını en iyi düzeyde karşılayacaktır.

Diğer hastaneler ve yatak kapasiteleri şöyledir:
Devlet Hastanesi **(400)**,
Göğüs Hastanesi **(200)**,
Ç.Ü. Numune Hastanesi **(523)**,
Doğumevi Hastanesi **(125)**,
SSK Hastanesi **(610)**,
Askerî Hastane **(100)**,
Zührevi Hastalıklar **(16)**.

Adana'daki özel hastaneler:

Algan **(15)**,
Hayat **(40)**,
Tezcanlar **(10)**,
İhsan Önal **(20)**,
Can Erk **(32)**.

İlçeler:
Ceyhan **(75)**,
Kadirli **(50)**,
Osmaniye **(75)**,
Kozan **(50)**,
Saimbeyli **(10)**.

Sosyal Sigortalar Kurumu Adana Hastanesi...

Önemli telefonlar

Adana'nın önemli telefon numaraları:
Sıkıyönetim Komutanlığı: **17676**
Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığı: **20568**
Vali: **17700**
Belediye Başkanı: **12421**
Emniyet Müdürü: **22749**
Jandarma Alay Komutanlığı: **17650**
Emniyet Nöbetçi Müdürlüğü: **11052**
Emniyet İhbar: **22222**
SSK Hastanesi: **18740-2**
Devlet Hastanesi: **18721**
Numune Hastanesi: **20297**
Çukurova Üniversitesi **24571-6**
Adliye Santral: **19424-5**
Cezaevi: **12526**
Elektrik İşletmesi: **11022**
Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü: **22926**

TÜRKİYE'DE
YAĞ SANAYİİNDE
İLK ULUSLARARASI MADALYA

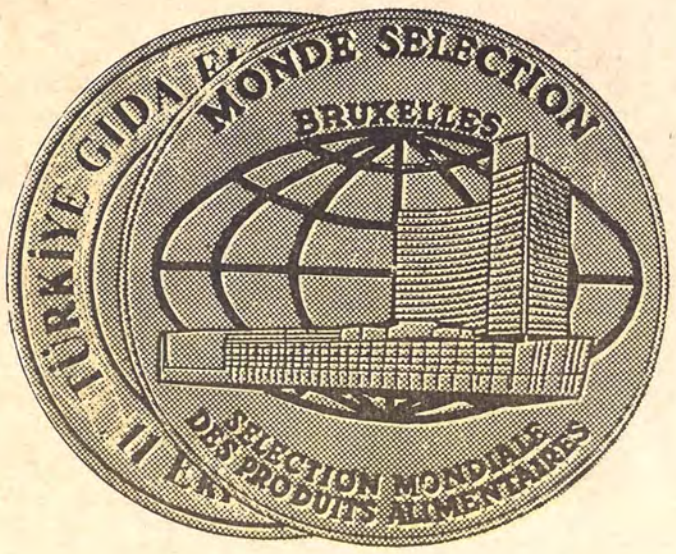

KARAM
1982 Dünya kalite yarışmasında da altın madalya kazanmıştır.

gururluyuz KARAM Yağları

Karamehmetler Yağ Sanayi ve Tic. A.Ş. TARSUS tel: 11 156 - 11 299 MERSİN tel: 12 517 - 12 518 ANKARA tel: 11 82 51 24 36 43

EVRENSEL AJANS

20 bin dekar alana yayılan ilim merkezi...

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ'NDE 7 BİN 784 ÖĞRENCİ VAR

● Kent merkezine 8 kilometre uzaklıktaki üniversitede 187 profesör ve doçent görev yapmakta Üniversite'nin bünyesindeki Ziraat Fakültesi'nin bölgenin tarımsal gelişmesinde önemli rolü var

ÇUKUROVA Üniversitesi 22 Kasım 1973 tarihinde 1786 sayılı yasa ile Ankara Üniversitesi'ne bağlı Ziraat, Atatürk Üniversitesi'ne bağlı Tıp fakültelerini içine alarak kuruldu.

YERİ

Kent merkezine sekiz kilometre uzaklıktaki Seyhan baraj gölü kıyılarından başlayarak, Balçalı köyüne doğru yayılan 20 bin dekarlık alan üzerinde kurulan Çukurova Üniversitesi'nde, projesi hazırlanan binaların büyük kısmı tamamlanmış durumda.

İLİM HAYATINA KATKILARI

Çukurova Üniversitesi'ne bağlı fakülte, enstitü ve yüksek okullardaki öğretim üye ve yardımcıları çeşitli dallarda araştırmalar yaparak ilim hayatımıza yenilikler sunmuşlardır. Bu araştırmalar tarım, kimya ve tıp alanında yoğunluk kazanmıştır.

Özellikle Ziraat Fakültesi'nin Çukurova ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki tarımsal uğraşıda önemli bir yeri olmuştur. Toprak yapısının tanınması ve tarım tekniği konusunda bu fakültenin sürekli çalışmaları, dekar başına verimin arttırılmasında yarar sağlamıştır.

Üniversite'de 187 profesör ve doçent ile 358 öğretim yardımcısı görev yapıyor...

Tıp Fakültesi ise, yöresel hastalıkları incelemiş, çeşitli ilçelerde sağlık istasyonları kurularak istatistikler yapılıp, muayene ve tedavi çalışmaları yapılmıştır. Çevre sağlığı konusu da Tıp Fakültesi'nin önde gelen çalışmaları arasındadır.

BÖLÜMLERİ

Çukurova Üniversitesi'ne bağlı beş fakülte, üç enstitü, on yüksek okul bulunmaktadır. Fakültelere bağlı bölümler ise şöyledir:

Ziraat Fakültesi: Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Kültür Teknik, Peyzaj Mimarlığı, Tarım Ekonomisi, Tarım Ürünleri, Tarla Bitkileri, Toprak, Zooteknik.

Tıp Fakültesi: Temel Tıp, Dahili Tıp, Cerrahi Tıp.

Fen-Edebiyat Fakültesi: Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji.

YER BİLİMLERİ

Mühendislik-Mimarlık Fakültesi: İnşaat Mühendisliği, Endüstri Mühendisliği, Makina Mühendisliği.

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi: İktisat, İşletme.

Enstitüler: Fen Bilimleri, Sağlık Bilimleri, Sosyal Bilimler.

Yüksek okulları: İskendeı ismaniye, Ceyhan, Mersin, Ant ya yüksek okulları, Hatay Eğitim Yüksek Okulu, Adana ve İskenderun Yabancı Diller Yüksek okulları, Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu.

Çukurova Üniversitesi'nde 187 profesör, doçent ve yardımcı doçent ile 358 öğretim yardımcısı görev yapmaktadır. 276'sı işçi 1794 personel vardır.

Üniversiteye bağlı fakülte ve yüksek okullarda 1982-83 öğrenim yılının öğrenci sayısı 7784'tür. Bunlardan 4655'i fakültelerde öğrenim görmektedir.

GÖREVLİ ÖĞRETİM ÜYELERİ

Rektör: **Prof. Dr. Mithat Özsan**

Ziraat Fakültesi Dekanı: **Prof. Dr. M. Şefik Yeşilsoy**

Tıp Fakültesi Dekanı: **Prof. Dr. Faruk L. Özer**

Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı: **Prof. Dr. Ahmet Çınar**

Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dekanı: **Prof. Dr. Erhan Kıral**

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı: **Prof. Dr. Mustafa Mazlum.**

EĞİTİM (1982 yılı bilgileri)

İLKÖĞRETİM	RESMİ	ÖZEL	TOPLAM
Okul Sayısı	1101	—	1101
Öğretmen Sayısı	7020	—	7020
Öğrenci Sayısı	213.069	—	213.069
ORTA ÖĞRETİM			
Okul Sayısı	151	6	157
Öğretmen Sayısı	2938	84	3022
Öğrenci Sayısı	79241	1746	80987

ÖZEL EĞİTİM YAPAN OKULLAR	Öğrenci	Öğretmen
1—Yetiştirme Yurdu	174	13
2—Sağırlar Okulu	307	26

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM	Kapasite	Öğretmen
1—Zübeyde Hanım Anaokulu	300	18
2—Necatibey Anaokulu	150	12

HALK EĞİTİMİ

1981—1982 yılında okuma - yazma kurslarına 38.944 kişi katılmış ve 21.154 kişi okur-yazar belgesi almıştır.

Başakçek aldınız mı?

**Başakçek'inizi bir an önce alın. Paranızı üstünüzde taşıyıp tedirgin olmayın.
Otelde, motelde, yolda, alışverişte ödemelerinizi Başakçek'le yapın.**

BAŞAKÇEK RAHATLIĞI DEMEK, NE DEMEK ?

- Başakçek'ler 2500, 5000 ve 10000 liralık yapraklardan oluşan 3 tiptedir. Her yaprağa, sınırına kadar, istediğiniz rakamı yazabilirsiniz.
- Türkiye'nin her yerinde, onbinlerce mağaza, otel, motel vb... yerlerde ödemelerinizi Başakçek'le yapabilirsiniz.
- Başakçek bedelleri, Türkiye'deki bütün Ziraat Bankası şubelerinde vezneden anında ödenir. Provizyonsuz. Bekletmeden.
- Başakçek'iniz cebinizde dururken, faizi işler.

T.C. ZİRAAT BANKASI

"Büyük Türkiye'nin dünyada da büyük bankası"

Sporda ülkemizin önde gelen illerinden...

Adana'nın Türk sporuna katkısı büyüktür

ADANA ilinin Türk sporunda yeri büyük...

Gözlerimizi 1920'lere çevirelim O günlerde Adana'da başlatılan spor faaliyeti, 1938'lere kadar kişilerin çabaları ile kendini hissettirdi. Adana ilinde spor 1938'lerde organize oldu ve günümüze kadar büyük aşama kaydetti. Ve Adana, sporda Türkiye'nin önde gelen bölgelerinden biri oldu...

Adana'da sporun geçmişi hem eski, hem de çok parlaktır. Adana, özellikle futbol yüzme ve sutopu dallarında büyük varlık göstermiş ve başarılar kazanmış bir ilimizdir.

Adana'da çok eski zamanlardan beri güreş yapıldığı, at yarışları tertiplendiği bilinir. Modern sporlara geçiş ise Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kuruluşu ile mümkün olabildi. 1923 yılında Adana'da ilk futbol lig maçlarının oynandığı ve Türk Ocağı takımının ilk resmî Adana Amatör Futbol Lig şampiyonluğunu kazandığını görüyoruz. 1933 yılında Mersin İdman Yurdu takımı da Adana futbol ligine katıldı. Bu dönemin diğer ünlü takımları arasında Seyhanspor, Torosspor ve Topçu Alayıgücü'nün isimleri sayılabilir. Daha sonra bu takımlara Millî Mensucat, Adana Demirspor, Sümerspor, Kocavezir, Gençlik, Çınarsu, Akınspor, Köprüspor, Ceyhanspor gibi kulüp takımları da iştirak etti.

Adana bölgesinden yetişen ünlü sporcular, faal sporculuk dönemlerinde, kendi il sınırlarını aşmakla kalmadılar. Millî formayı defalarca giyen birçok Adanalı sporcu, Türkiye'yi yurt dışında başarı ile temsil etti...

Güreşte Dünya, olimpiyat şampiyonları çıkarttı Adana. Halterde Balkan Akdeniz Oyunları şampiyonlukları kürsüsüne Adanalı sporcular ile çıktık. Futbolda, voleybolda, yüzmede, basketbolda millî formanın gediklileri olan Adanalılar, Türk sporuna yazılan zaferlerle büyük hisselerin sahipleri oldular...

Şimdi Adana ilinden yetişen ünlü sporcuları tanıyalım:

GÜREŞ

Adana, güreş minderlerinde varlık gösteren bir bölgedir. Yörede çok eski yıllardanberi Karakucak güreşlerinin yapılması halkın bu spora iten unsur oldu. Bunun sonucunda da Adana birçok ünlü güreşçiyi yetiştiren bölge olmak mutluluğuna erişti.

Güreş dalında Adana'nın şeref tablosu şöyle:

İsmet Atlı (1951 Akdeniz Oyunları birincisi, 1954 Dünya ikincisi, 1956 Dünya şampiyonu, 1960 Olimpiyat şampiyonu), Mehmet Kartal (1956 Adriyatik Kupası birincisi, 1956 Dünya şampiyonu, 1959 Akdeniz Oyunları şampiyonu), Mustafa Kurt (1968 Dünya dördüncüsü), Ali Demirkazık (1962 Balkan şampiyonu, Dünya altıncısı), Kemal Dişiçürük (1951 Akdeniz Oyunları şampiyonu), Mehmet Çelebi (1965 Dünya üçüncüsü, 1960 Dünya altıncısı), Ali Akkaya (1972 Balkan Gençler ikincisi, 1973 Balkan Gençler üçüncüsü), Seyit Hışırlı (1968 Balkan Gençler ikincisi, Dünya altıncısı, İzmir Akdeniz Oyunları ikincisi), Abdurrahman Çay (1957 Adriyatik Kupası birincisi), Hacı Aldatmaz, Süleyman Dişiçürük, Kemal Dişiçürük, Zanapali Hanifi Demirkıran, Mustafa Yoylu, İsmail Yoylu, Mustafa Çabansarı, İbrahim Solmaz Cevdet Secer, Hüseyin Atlı, Ruhi Var, Mehmet Sevinç, Musa Davran, Ali Akkaya.

FUTBOL

Muharrem Gülergin, Füzeci Selami, Beton Mustafa, Kartal Yaşar, Haşim Ağa, Fatih Terim, kaleci Eser Özaltındere, Savaş Erol gibi unutulmayacak futbolcular yetiştiren Adana bölgesi Türk futboluna şu isimleri kazandırdı:

MİLLİ OLANLAR: Mustafa Ertan (Beton), Muharrem Gülergin, Yaşar Kartal, Mikro Mustafa, Selami Tekkazancı (Füze Selami), Selahattin Ünlü, Cengiz Atahan, Özden Uçal, Nuri Şengezer, Mustafa Öz, Metin Gören, Faruk Karadoğan, Orhan Yüksel, Fatih Terim, Reşit Kaynak, Erden Arat, Mustafa Ulıcan, Savaş Öz, Eren Talû, Eser Özaltındere, Savaş Erol.

ÜNLÜLER: Gani Bölgen, Hasan Telli, Ali Timur, Baba Rasim, Tahsin Harezer (Gavur Tahsin), Coşkun Girici, Recep Gezer (Naylon Recep), Etem Arsala, Ali Çakırgil, Ali Hikmet Aydınoğlu (Çoral), Ahmet Arıboğan (Met Ahmet), Behçet Ayaz (Kamyon Behçet), İlhan Oflaz, İsmet Koloğlu (İt Rıza), (Samba Nihat), Aziz Arsan, (Drathi Muzaffer).

YÜZME VE SUTOPU

Adana'dan rekortmen yüzücüler çıktı. Adana Demirspor yüzme dalında rekortmenleri, Türkiye şampiyonları yetiştiren kulüp oldu. İşte Adana'nın yüzme dalındaki şöhretleri:

5 Adanalı millî yüzücü,

MİLLİ OLANLAR: Muharrem Gülergin, Mecit Gülergin, Halil Dalhan, Mahmut Dalhan, Nihat Erdem, Sefa Aydın, Ahmet Güçlüoğlu, Şükrü Ağcaoğlu, Halil Yüksel, Aytaç Pekkoçak, Faruk Suvar, Selahattin Morkal, Ömer Balkan, Halil Dalhan, Ersan Erkan, Ünsal Fikirci, Mustafa Acet, Erdal Acet, Bora Özkök, Ersin Aydın, Tuncay Şengöz, Fahri Gez, Behçet Kurtiç, Gülşen Koşkun, Ahmet Özuzun, Feridun Deveci, Feridun Aybars, Ömer Akın, Ayhan Karataş, Yılmaz Fostay, Mehmet Dılmaç, İrfan Berektav, Ahmet Kızıl, Faruk Morkal, Ahmet Bozdoğan, Ahmet Göksuket, Ali Uçar, Cemil Şahbaz, Alırıza Öngören, Halil Yüksel, Önder Yol, Muzaffer Öksürer.

ÜNLÜLER: Hasan Sime, Recai Çevik, Melih Büyükakıllı (Kedi Melih), Nihat Erdem, Lütfü Erdem, Mine Taylan.

VOLEYBOL

MİLLİ OLANLAR: Nevzat Karazincir, Hüseyin Arıboğan, Yıldıray Pagda, Aziz Kalaoğlu, Özcan Sarıtürk, İbrahim Sarıtürk, Oktay Kökten, Mustafa Salar, Muhsin Göknar.

ÜNLÜLER: Ahmet Arıboğan,

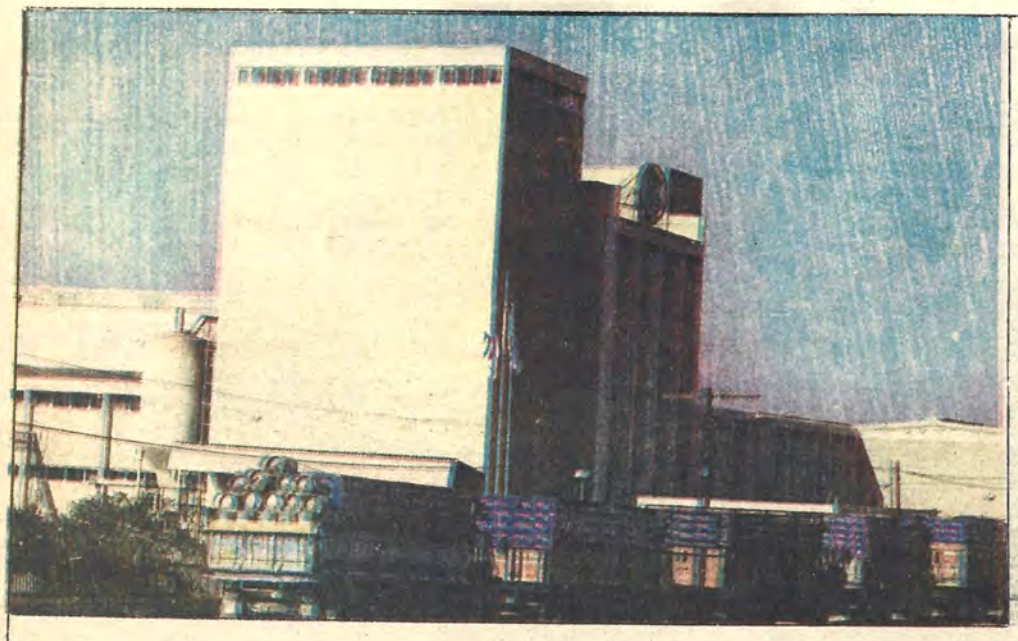

ADANA BİRASI!

1977'den beri Adanalılar ve Güney'in tum sıcak insanları kendi "bira"larını,
Efes Pilsen'in Adana birasını içiyorlar...
Ve Orta Karadeniz, Doğu Karadeniz, Orta Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu halkı da Adana birası içiyor.
Bu bölgelere "bira" sevkiyatı Adana'dan yapılıyor.

Türkiye'de Efes Pilsen üreten 3 önemli fabrikadan biri, Adanamızdaki GÜNEY BİRACILIK'tır.

İŞTE EFES PİLSEN

Personel Sayısı	: 1409
Sermaye	: 5 MİLYAR 100 MİLYON LİRA
Toplam Özkaynak	: 9 MİLYAR 500 MİLYON LİRA
İştirakler	: 4 MİLYAR 800 MİLYON LİRA
Yıllık Üretim Kapasitesi	: 285 MİLYON LİTRE BİRA 35 BİN TON MALT 500 TON ŞERBETÇİOTU
Yatırım Tutarı	: 6 MİLYAR 100 MİLYON LİRA
1981 İhracat Geliri	: 5 MİLYON DOLAR

EFES PİLSEN BİRA VE MALT FABRİKALARI GRUBU:

ADANA - Güney Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş., Adana Bira Fabrikası
İSTANBUL - Erciyas Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş., İstanbul Bira Fabrikası
İZMİR - Ege Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş., İzmir Bira Fabrikası
AFYON - Ege Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş., Afyon Malt Fabrikası
KONYA - Anadolu Biracılık Malt ve Gıda Sanayii A.Ş., Çumra Malt Fabrikası
BİLECİK - Tarbes Tarım Ürünleri ve Besicilik Sanayii ve Ticaret A.Ş., Bilecik Şerbetçiotu Fabrikası

GÜNEY BİRACILIK VE MALT SANAYİİ A.Ş.
Ceyhan yolu, 5. km, Adana
Tel: 18 993 (5 hat)
Tlx: 62 148 gubı tr

Adanaspor futbolcuları toplu halde...

Adana bölgesinde lisanslı 15 bin sporcu var

ADANA il merkezinde ve de ilçelerinde günümüzde yoğun bir spor faaliyeti var. Bu büyük faaliyet 1982 yılında 56 milyon, 213 bin 952 lira ile yürütüldü. Ancak, hemen belirtmek gerekir. Adana bölgesinin bu yıllık bütçesi hayli yetersiz...

Bölgenin toplam sporcu sayısı 15.000...

1575 bayan, 13.425 erkek sporcu, çeşitli dallarda lisansiye...

Bölgede okulların spora verdiği rakkamlar şöyle:

Atletizmde 110 okul, basketbolde 77 okul, voleybolde 71 okul, masatenisinde 33 okul, futbolda 15 okul, güreşte serbest dalda 7, grekoromende 3 okul, yüzmede 3 okul, cimnastikde 1 okul, boksta 1 okul yoğun çaba içinde görülüyor...

Adana il merkezinde 51 kulüp var. İlçelerde 10 kulüp sporun çeşitli dallarında çalışmalar yapıyor...

Adana'nın köklü kulüplerine göz attığımızda Adana Demirspor'un 1942 yılında kurulduğunu, futbol, yüzme ve basketbolda faaliyet gösterdiğini görüyoruz...

Adana Demirspor futbol takımı, futbol sahalarında 1942-1943 sezonundan itibaren, tam 16 kez Adana Amatör Lig Şampiyonluğu'nu kazanmakla rekor kırdığı gibi, sutopunda da tam 21 yıl aralıksız olarak Türkiye şampiyonu olmak süretiyle futboldaki rekorundan çok daha görkemli bir başka rekora sahip oldu. Futbolda 1953-1954 Türkiye şampiyonluğunu da kazanan Adana Demirspor, Türkiye I. Ligi'ne İstanbul, Ankara ve İzmir takımlarının dışında ilk giren Anadolu takımı olmak (1960) gibi bir başarıya daha sahip oldu.

1945'te kurulan Seyhanspor, futbolda adını duyuruyor...

ADANASPOR GENÇLİK KULÜBÜ

Adana ilimizin adını taşıyan spor kulübü olarak 1965 yılında, Adana'nın eski ve köklü spor ocaklarından Akınspor ile Gençlik kulüplerinin birleşmeleri sonucu ortaya çıktı. Sarı-Lâcivert renkler altında kurulup, Türkiye II. Ligı'ne dahil olan Adanaspor, bir süre sonra renklerini Turuncu-Beyaz olarak değiştirdi. Böylece yörenin simgesi olan portakalla pamuğun renkleri Adanaspor'un formasında biraraya gelmiş oldu.

Kulübün profesyonel futbol takımı, kısa zamanda büyük varlık göstererek, dört yıl içinde I. Türkiye Ligi'ne yükselmeyi başardı. Türk futbolunun ünlü isimlerinden **Orhan Şeref Apak**'ın da teknik direktör olarak görev gördüğü Adanaspor kulübü, sinesinden birçok ünlü futbolcuyu çıkardı. **İsa Ertürk, Köksal Mesci, Önder Mustafaoğlu** gibi millî futbolcular bu takımda top koşturdular.

1966'da kurulan Ceyhanspor, futbolda İkinci Türkiye Ligi'nde...

1970'de kurulan Karataşgücü, yüzme ve atletizmde Türk sporuna büyük kıymetler kazandırdı...

Ve bir Güney Sanayi var Adana'da. Voleybolda ülkemizi Avrupa Kupa Galipleri'nde ve Konfederal Kupa'da en iyi şekilde temsil eden. Güney Sanayi, ayrıca basketbol ve halter dallarında hayli etkin...

Çukobirlik kulübü basketbolda İkinci Türkiye Ligi'nde. Hentbolde Türkiye deplasmanlı liginde Çukobirlik'in hayli kalabalık bir halterci kadrosu bulunuyor.

(Met Ahmet), İbrahim Özekici. (Tehlike Ibrahim), Kuddusi Ramazanoğlu, Neşet Tarstan, Semir Karazincir, Gökşen Aydın, Mithat Barım. Mustafa İşkur, Aykut Altınbaşak.

BASKETBOL

MİLLI OLANLAR: Necati Güler, İshak Cerit.

ÜNLÜLER: Dolunay Ertan, Mustafa Ebes, Demir Sayılır, Alaattin Aksal.

ATLETİZM

MİLLI OLANLAR: Yıldıray Pagda, Uturgay Renklikurt, Sedat Akkar, Atilla Binöz, Yavuz Pagda, Mehmet Çetinel, Fatma Canatan, Necla Soyut, Abdülkadir Uğur.

ÜNLÜLER: Ökkeş Koşkun, Raşit Binöz, Ahmet Kınlı, Nihat Çalba, Sabit Oktan, Mehmet İkigül, Fehmi Ongül.

BİSİKLET

MİLLI OLANLAR: Ertuğrul Arlı, İbrahim Gönül, Ahmet Alcılar, Erol Berk, Özcan Çevikkollu, Ahmet Şahin, Hüseyin Ecesoy.

ÜNLÜLER: Ahmet Ecesoy, Nuri Pamukçu, Mehmet Öncül, Ali Çetinel, Kemal Savatlı, Ali Kongo.

BOKS

MİLLI OLANLAR: Ülkü Alpan, İsmail Atıcı, Turgut Doğan, Ali Yaylacı, Atilla Pekyürek, Ahmet Berkman, Ahmet Karahan, Resul Ekrem Özbe.

HALTER

Mehmet Suvar (1970 Balkan şampiyonu, 1971 Akdeniz Oyunları üçüncüsü), Salih Suvar (1970 Balkan şampiyonu, 1971 Akdeniz Oyunları şampiyonu), İsmail Beyam, Bilal Doğan, Ergun Kuran.

BEDEN TERBİYESİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

Beden Terbiyesi Bölge Müdürü: Veli Andaç Durak.

Adres: Vali Yolu Caddesi Adana

Telefon numaraları: 22926-22927-191 1

Personel sayısı (memur): 93

Sigortalı işçi sayısı: 4

Geçici personel sayısı: 27

Bölgede faaliyet gösterilen spor dalları: **Futbol,** basketbol, voleybol, hentbol, yüzme, boks, masatenisi, atletizm, güreş, bisiklet, halter, judo, taek-wan-do, cimnastik, yelken, tenis, kürek, okçuluk, atıcılık.

İlçelerdeki spor faaliyetleri: Karaisalı (Güreş), Pozantı (Güreş, Futbol), Ceyhan (Futbol, Voleybol, Basketbol, Hentbol, Yüzme, Atletizm) Karataş (Futbol, Voleybol, basketbol, hentbol, atletizm), Osmaniye (Futbol, güreş), Kadirli (Futbol, voleybol, güreş), Kozan (Futbol, güreş).

İl merkezindeki tesisler: Şehir stadı 16.600 kişilik, Gençlik Stadı 2.000 kişilik, Spor salonu 2.500 kişilik, Atatürk Gençlik Sarayı (Cimnastik salonu, 2 adet, basketbol, voleybol sahası, 2 adet, Tenis kortu, 1 masa tenisi salonu, 1 00 kişilik portatif tribün)

Yüzme havuzları: (Atatürk yüzme havuzu 2.000 kişilik, 100. Yıl Yüzme Havuzu 1.500 kişilik, 25 metrelik kapalı yüzme havuzu).

Baraj gölü su sporları tesisleri:

(20 metrelik yüzme havuzu, kürek ve yelken binası, lokal).

İncirli Stadı: 1.500 kişilik tribün, 5 adet semt sahası)

İlçelerdeki tesisler: Kozan stad yapımı devam ediyor. Salon yapımı devam ediyor. Kadirli Stadı, 2.000 kişilik, Osmaniye Stadı 4.000 kişilik, spor salonu 1.500 kişilik, Ceyhan Stadı 4.500 kişilik, spor salonu 750 kişilik yapımı devam ediyor. Karataş spor salonu 7 0 kişilik stad yapım çalışmaları devam ediyor, Karaisalı güreş salonu:

Adana Demirspor'un ilk profesyonel kadrosu (1954) — (Soldan sağa): Muharrem, Kaptan Bedri, Kartal Yaşar, Raif, Met Ahmet, Karacülük Lütfi, Burhan. — (Oturanlar): Tori İlhan, Kunduz İsmet, Kaleci Haşimo (merhum) Puto Mustafa...

BMC SANAYİ MORRIS

VURAL OKTAV

BMC MORRİS

- TM 30 KAMYONET MİNİBÜS
- TM 140 KAMYON
- 1340 KAMYON

UYGUN ÖDEME ŞARTLARI İLE MÜŞTERİLERİNİN HİZMETİNDEDİR

BÜRO: Kuruköprü Arpacı İşhanı
Tel: 19080 - 22378 ADANA
SATİŞ VE TEŞHİR: Yeşiloba Tel: 19812-24999 ADANA

AUSTIN — JOHN DEERE — ŞNOOA

- 1340 Kamyon
- TM 30 Dizel Pikap
- Panel—Minibüs
- 2040—1040 Traktör
- 955—Biçerdöver
- Ziraat Aletleri
- 1203 Kamyonet

ADANA ACENTESİ OSMAN İSOT'TAN
HER TÜRLÜ İMKAN VE ŞARTLARLA ALABİLİRSİNİZ

Adres: Cemal Gürsel Cad. No: 76
ADANA Tel: 16684—19943 Teleks: 16421

Fiat ve Murat...

Satış öncesi, satış ve satış sonrası tüm hizmetler bir arada:

Ana Bayi Tormak'ta...

Tormak Toros Makina ve Ticaret
tüm Fiat ürünleriyle, tüm Murat dizisiyle,
orijinal yedek parçaları ve güçlü, uzman servisiyle emrinizdedir.
Gelin Tormak'a. Hem üstün bir ürün,
hem de üstün hizmet alın.

TORMAK

Toros Makina ve Ticaret A.Ş.

İstanbul Cad., Sivil Hava Meydanı Karşısı, No. 468 - Adana Tel. 22 715 - 17

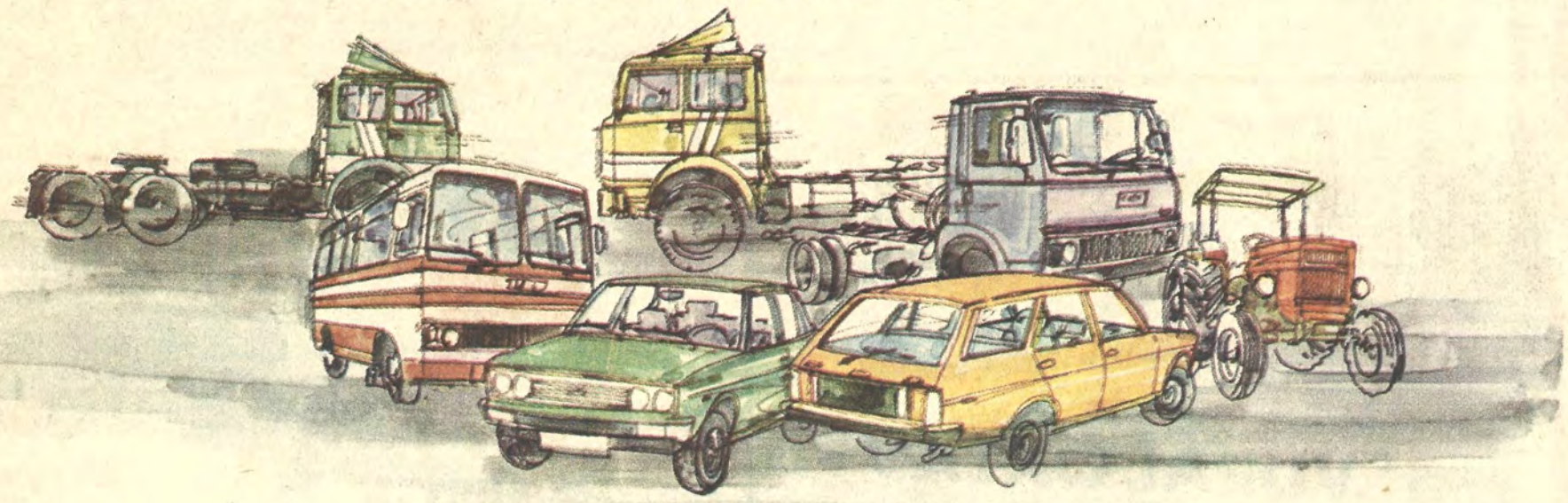

FIAT 697 T Treyler Çekicisi FIAT 169 NT Treyler Çekicisi FIAT 50 NC Kamyon FIAT 50 NM Midibüs

MURAT 131 Kartal MURAT 131 Şahin MURAT 131 Doğan

TÜRK FIAT 640 Traktör TÜRK FIAT 480 Traktör